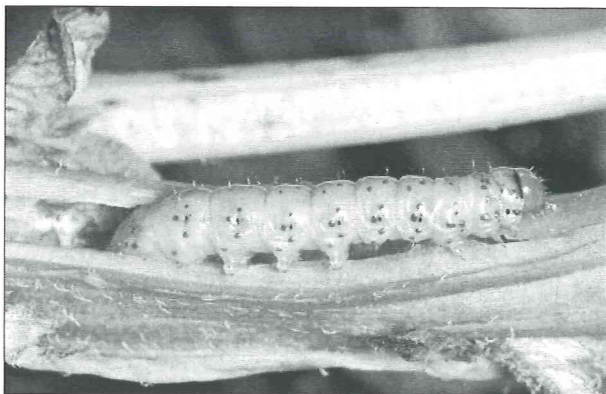

STJÄLKFLYET

Stjälflyet (potatisstamflyet), *Hydraecia (Gortyna) micacea*, är allmänt förekommande och kan angripa ett flertal växter av allehanda slag. Sporadiskt och lokalt kan larverna orsaka skador på vissa kulturväxter, såsom potatis, betor och majs. Angrepp av ekonomisk betydelse är dock mycket sällsynta. Förutom de nämnda växterna kan stråsäd, gräs, tomater, kålväxter, lök, rabarber, jordgubbar, hallon, humle och Iris samt syra-, skräppa- och nejlikearter fungera som värdväxter.

Stjälflyet är utbrett över hela Europa och här i Sverige förekommer skadegöraren allmänt, åtminstone upp till Hälsingland samt i Väster-

Larver av stjälflyet gnager gångar i nedre delen av potatisstjälken.

Fullbildat stjälfly på potatisblad.

botten. Den är ett fuktighetsälskande djur och uppträder framförallt i områden med relativt hög fuktighet.

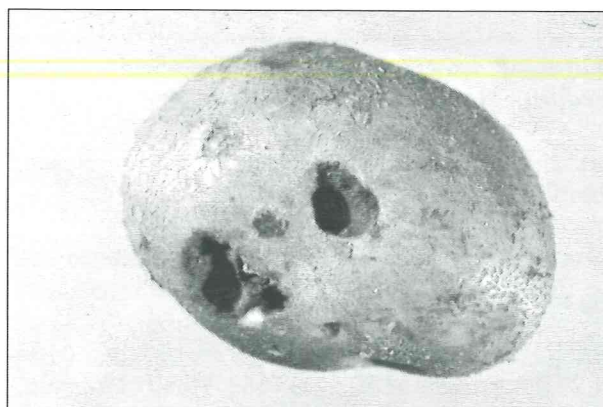
Skadebild

Larverna lever inuti stammarna på t.ex. potatis, betor och majs. Angripna plantor uppvisar allmänt en tendens till att stanna i tillväxten. Vid starkt angrepp vissnar plantan ned och dör, och beståndet brukar få ett luckigt utseende. De överlevande av de angripna plantorna är ofta i sämre kondition än de friska och ej angripna.

Hos potatis vissnar enskilda stjälkar eller hela beståndet ned ganska tidigt på sommaren. Stjälkbasen blir ibland mörk, vilket eventuellt kan leda till förväxling med symptom förorsakade av fildsjuka (Faktablad 28 J) eller stjälkbakterios (Faktablad 29 J).

I potatisknölar kan fullvuxna larver tillfälligtvis gnaga gångar och gropar, vilka till utseendet påminner om skador åstadkomna av jordfly-, rotfjärils- och harkrankslarver (Faktablad 47 T, 92 J).

Angripna majsplantor skadas mest i rothalsen och stjälken. På betor blir nacken samt själva roten skadad och de skadade plantorna kan kännas igen på den nedvissnande blasten.

Skada på potatis orsakad av stjälflylarv.

Inuti den skadade växten, vanligen i den nedre delen av stammen nära rothalsen, brukar man finna grova, långsgående, gnagda gångar. Ibland påträffar man också larver, vanligen en eller två stycken. Larvernas ingångshål täpps igen med avnagat växtmaterial.

När de angripna plantorna dör, vandrar larverna vidare till friska plantor. På somliga plantor ser man bara tvärgående gångar eftersom det händer att larverna äter sig tvärsigenom en planta för att i stället angripa en närstående planta.

Larvgångarna kan bana väg för sekundära angrepp av andra djur, svampar och bakterier.

Utseende

Stjälkflyet tillhör fjärilgruppen nattflyn. Fjärilen är 1,5–2 cm lång. Framvingarna har en spännvidd av 3,5–4,0 cm. Grundfärgen på översidan är ljus kopparbrun med ett brett, mörkbrunt, sammetslikt glänsande mittband med två ljusa, mörkbrunkantade fläckar. Vingfransen är kopparglänsande. Bakvingarna är gulbruna och lätt guldkimrande med en mörkare tvärinje.

Den fullvuxna, benförsedda larven är ca 4 cm lång, röd till köttfärgad, ibland gulaktig, och med mörkbruna, vårtliknande och borstbärande prickar i långsgående rader utmed kroppen. Den har också en mörkröd mittlinje på ryggsidan. Huvudet är rödbrunt medan halsskölden och bakändan är ljusgulaktiga.

Äggen är halvklotformade, vit till rödaktigt gula eller jordbruna.

Puppan är relativt smal, ljusröd till brun och försedd med 2 styva tornar vid bakändan.

Biologi

Fjärilen flyger under eftersommaren och lägger ägg på växter eller i jorden. På våren uppsöker de unga larverna lämpliga värdväxter i vilka de borrar sig in. I mitten på sommaren lämnar de fullvuxna larverna sina värdplantor och förpuppar sig i marken, inne i en jordkokong och på ett djup av 5–7 cm. På eftersommaren kläcks den fullbildade fjärilen ur puppan.

Stjälkflyn övervintrar huvudsakligen som ägg men även som nykläckta larver. Skadedjuret har en generation per år.

Bekämpning

Kemisk bekämpning kan inte genomföras med någon framgång, eftersom larverna är dolda inuti stjälkarna. I trädgårdsodlingar kan man direkt avlägsna angripna plantor och bränna dem, för att dels minska risken för larvernas spridning till närstående friska plantor och dels, om möjligt, minska antalet djur som kan angripa odlingen påföljande år.

Litteratur

- Azrang, M. 1998. Skadedjur på potatis. *Faktablad om växtskydd 92 J*. Sveriges lantbruksuniversitet.
- Azrang, M. & Pettersson, M.-L. 1991. Skadedjur på potatis. *Faktablad om växtskydd 47 T*. Sveriges lantbruksuniversitet.
- French N., Ludlam F. A. B. & Wardlow L. R. 1973. Biology, damage and control of Rosy Rustic moth, *Hydraecia micacea* (Esp.), on Hops. *Pl. Path.* 22, 58-64.
- Radtke, W. & Reickmann, W. 1990. *Krankheiten und Schädlinge der Kartoffel*, s. 123. Verlag Th. Mann. Gelsenkirchen-Buer
- Scherney, F. 1970. *Hydraecia micacea* Esp. als Schädling an Hopfen und Mais. *Ges. Pflanzen* 22, 106-108.

Text

Manochehr Azarang

SLU

Enheten för växtpatologi och biologisk bekämpning

Box 7035

750 07 UPPSALA

Tel: 018-67 10 00

Fax: 018-67 16 90

E-post: Manochehr.Azarang@vpat.slu.se

Foto

SLU

Rev. november 2000

Faktablad om växtskydd utges inom områdena Jordbruk och Trädgård.

Faktabladerna kan beställas som årsabonnemang, komplett serie eller enstaka exemplar.

Eftertryck av denna publikation är förbjudet enligt lag. Den som vill mångfaldiga något av innehållet måste först få tillstånd från SLU. Tel: 018-67 23 47 (trädgård), tel: 018-67 26 53 (jordbruk), fax: 018-67 28 90. Adress: SLU, Box 7044, 750 07 Uppsala.

ISSN 1100-5025

© Sveriges lantbruksuniversitet

Ansvariga Jordbruk: Roland Sigvald
utgivare: Trädgård: Maj-Lis Pettersson

Redaktörer: Jordbruk: Eva Twengström
e-post: Eva.Twengstrom@evp.slu.se
Trädgård: Maj-Lis Pettersson
e-post:
Maj-Lis.Pettersson@entom.slu.se

Hemsida: <http://www.tvs.slu.se/>

Distribution: SLU Publikationstjänst
Box 7075, 750 07 Uppsala
Tel. 018-67 11 00
Fax. 018-67 35 00
e-post: publikationstjanst@slu.se